

BIBLICKÉ STRETNIETIE V Kain a Ábel Gn 4,1-16

Modlitba

Nebeský Otče, s vierou berieme do rúk Sväté písmo. Veríme, že obsahuje slová, ktoré majú byť svetlom na životnej ceste. Bože, Duch Svätý, ty si vnukol svätopiscom, čo majú napísať; prosíme Ťa, pomáhaj nám pochopiť všetky tieto slová a daj nám silu podľa nich žiť.

Pane Ježišu, dvom emauzským učeníkom horelo srdce, keď si im vysvetľoval Písmo. Rozohrej aj naše srdcia láskou k tebe, keď budeme čítať Sväté písmo, a daj, nech Ťa stále hlbšie poznávame. Svätí Cyril a Metod, vy ste prví preložili Sväté písmo do reči našich predkov. Vyprosťte nám lásku k Svätému písmu a odhodlanosť stvárať podľa neho celý náš život.

Text

Adam potom poznal svoju ženu Evu a ona počala a porodila Kaina a povedala: "Získala som človeka od Pána." ² A opäť porodila - jeho brata, Ábela. Ábel bol pastier oviec, Kain roľník. ³ Po nejakom čase Kain priniesol obeť Pánovi z poľných plodín. ⁴ Aj Ábel obetoval podobne z prvotín svojich oviec, z tých najtučnejších. A Pán zhladal na Ábela a na jeho obeť. ⁵ Na Kaina však a na jeho obeť nezhladal. Kain sa veľmi rozhneval a zamračila sa mu tvár. ⁶ Tu povedal Pán Kainovi: "Prečo sa hneváš a prečo sa ti zamračila tvár? ⁷ Či nie je to takto: Ak robíš dobre, môžeš sa vystríeť, ale ak dobre nerobíš, číha hriech pri dverách a sleduje Ťa jeho žiadostivosť, a predsa ty ju máš ovládať?" ⁸ Tu Kain povedal svojmu bratovi Ábelovi: "Vyjdime si von!" A keď boli na poli, napadol Kain svojho brata Ábela a zabil ho. ⁹ A Pán povedal Kainovi: "Kde je tvoj brat Ábel?" On však odvetil: "Neviem. Či som ja strážca svojho brata?" ¹⁰ Pán povedal: "Čo si to urobil?! Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne. ¹¹ Buď teraz prekliaty zo zeme, ktorá otvorila ústa, aby pila krv tvojho brata z tvojich rúk! ¹² Keď budeš obrábať pôdu, neprinesie ti nijakú úrodu. Budeš nestáť a túlavý na zemi." ¹³ Kain povedal Pánovi: "Môj zločin je väčší, než aby mi bol odpustený. ¹⁴ Hľa, ty ma dnes odháňaš od zeme a budem sa skrývať pred tvou tvárou; nestáť a túlavý budem na zemi. A ktokoľvek ma nájde, zabije ma." ¹⁵ Pán mu však povedal: "Nie tak! Lebo každý, kto zabije Kaina, sedemnásobnú pomstu si odnesie!" Potom Pán urobil Kainovi znak, aby ho nik, kto ho nájde, nezabil. ¹⁶ A Kain sa vzdialil od Pána a zdržoval sa v kraji Nod na východ od Edenu.

¹⁷ A Kain poznal svoju ženu a ona počala a porodila Henocha. Potom vystaval mesto a nazval ho menom svojho syna Henocha. ¹⁸ Henochovi sa narodil zasa Irad, Iradovi Maviel, Mavielovi Matusael a Matusaelovi Lamech. ¹⁹ Lamech si vzal dve ženy. Jedna mala meno Ada a druhá mala meno Sela. ²⁰ Ada porodila Jabela; on je praotcom tých, čo bývajú v stanoch a chovajú dobytok. ²¹ Meno jeho brata bolo Jubal. On je praotcom všetkých, čo hrajú na citare a na flaute. ²² Aj Sela porodila Tubalkaina, kováča, ktorý robil všelijaké veci z medi a zo železa. Tubalkainova sestra bola Noema. ²³ Raz povedal Lamech svojim ženám, Ade a Sele: "Počujte môj hlas, Lamechove ženy, nakloňte sluch k mojej reči! Zabijem muža, ktorý ma poraní, a mládenca, ktorý ma udrie." ²⁴ Sedem ráz pomstentý bude Kain, Lamech však sedemdesiatšedem ráz."

²⁵ Adam opäť poznal svoju ženu a ona porodila syna a dala mu meno Set, hovoriac: "Veď Boh mi nahradil iného potomka namiesto Ábela, ktorého zabil Kain." ²⁶ Aj Setovi sa narodil syn a dal mu meno Enos. Vtedy sa začalo vzývať meno Pánovo.

Štruktúra

Celý text je možné rozdeliť na tri rozprávania.

Kain a Ábel 1-16

Kainovi potomkovia 17-24

Setova rodina 25-26

Napriek rozdielnej dĺžke majú tieto tri rozprávania podobnú formu. Všetky tri sú uvedené slovami: „M. poznal svoju ženu. Ona počala, porodila... a pomenovala (on pomenoval)“.

Text o Kainovi a Ábelovi (1-16) je charakteristický striedaním rozprávání (to čo hovorí rozprávač) a rozhovorov, v ktorých priamo vystupujú postavy a hovoria.

- 2b-5	rozprávanie	Kain a Ábel
- 6-7	dialóg	Pán sa zhovára s Kainom
- 8	rozprávanie	Kain sám s Ábelom
- 9-14	dialóg	Pán sa zhovára s Kainom
- 15-16	rozprávanie	

Komentár

1-5 Adam potom poznal svoju ženu Evu a ona počala a porodila Kaina a povedala: "Získala som človeka od Pána." ² A opäť porodila - jeho brata, Ábela. Ábel bol pastier oviec, Kain roľník. ³ Po nejakom čase Kain priniesol obeť Pánovi z poľných plodín. ⁴ Aj Ábel obetoval podobne z prvotín svojich oviec, z tých najtučnejších. A Pán zhladal na Ábela a na jeho obeť. ⁵ Na Kaina však a na jeho obeť nezhladal. Kain sa veľmi rozhneval a zamračila sa mu tvár.

Nové rozprávanie začína opisom okolností: narodenie dvoch bratov je začiatok rozdielov medzi nimi. Takto vzniká zápleтка a hlavný motív celého deja.

1. Adam potom poznal svoju ženu Evu a ona počala a porodila Kaina a povedala: "Získala som človeka od Pána."

Prvé narodenie človeka je opísané po jeho *ľudskej stránke* ako poznanie (= eufemizmus pre pohlavné spojenie), počatie a porodenie. Človek má však aj skrytý *náboženský význam* a preto sa jeho meno vysvetľuje vo vzťahu k Pánovi, od ktorého bol získaný.

Meno Kain znie v Hebrejčine podobne ako „získanie“, ale skutočný význam mena Kain je „kováč“, alebo „niečo utvorené - stvorenie“.

Eva doslovne hovorí: „získala som muža“, keď opisuje narodenie svojho syna. Tak ako pri stvorení v 2,23 bola žena vzatá z muža, teraz muž pochádza zo ženy. Nikto nie je princípom druhého, ale Boh je pôvodca, od ktorého všetci závisia.

2-5." ² A opäť porodila - jeho brata, Ábela. Ábel bol pastier oviec, Kain roľník. ³ Po nejakom čase Kain priniesol obeť Pánovi z poľných plodín. ⁴ Aj Ábel obetoval podobne z prvotín svojich oviec, z tých najtučnejších. A Pán zhladal na Ábela a na jeho obeť. ⁵ Na Kaina však a na jeho obeť nezhladal. Kain sa veľmi rozhneval a zamračila sa mu tvár.

V prvej scéne sú Kain a Ábel sú hlavnými aktérmi a Boh je v pozadí. Meno „Ábel“ znamená nestálosť, neužitočnosť (vanutie, prázdnota, para, vánok, márnosť, absurdita). Nestálosť je typická črta života aj podľa knihy Kazateľ (Kaz 1,2.14).

Ábel je naozaj hodný svojho mena a na ňom sa plní to čím je človek: prach určený stať sa prachom (3,19.23).

Dvaja bratia sú charakterizovaní pomocou štyroch rozdielov: pôvod – činnosť – kult – úspech.

Eva porodila Kaina
Eva porodila Ábela

Ábel pastier
Kain roľník

Kain obetoval z poľných plodín
 Ábel obetoval z prvotín svojich oviec

Pán zhlíadal na Ábela a na jeho obetu
 Na Kaina a na jeho obetu nezhlíadol

Pôvod: Rozdiel v čase ich narodenia stanovuje prvorodenstvo, ktoré bolo veľmi cenené. Napriek tomu Biblia často ukazuje Božiu voľbu mladšieho z bratov (Izák, nie Izmael; Jakub, nie Ezau; Jozef, nie bratia; Dávid, nie bratia) Aj Kaina prvorodenstvo predurčuje na úspech, ale neskôr nedokáže zaujať pozíciu za bratom.

Kultúra – pracovná činnosť: Kain obrába zem, ako jeho otec Adam. Ábel je pastier a táto činnosť bola Bohom obľúbená. Zamestnanie patriarchov a otcov Izraela bolo pasenie stád a aj Dávid bol pastierom. Ábel je nomád, ktorý sa sťahuje so stádami a nomádom sa stane aj Kain ako trest za hriech.

Kult: Obaja prinášajú obetu, ako rituálne gesto. Základnou myšlienkou je, že všetko prvorodené (ľudia i zvieratá) bolo zasvätené Bohu. Prvorodené z čistých zvierat sa mali obetovať, nečisté vykúpiť (Ex 13,2.12-13). Aj Izrael je Boží prvorodený syn (Ex 4,22). Ábelova obeta z najtučnejších zvierat má vlastnosť dokonalej obety, nakoľko tuk sa pokladal za najlepšiu časť zvierat'a a vždy sa spálil ako obeta.

Úspech: Ich obeta má rozdielny výsledok – prijatie u Boha. Text nehovorí ako spoznali, ktorá obeta bola prijatá, a preto sa už najstaršie preklady snažia vyriešiť túto otázku. Theodotian prekladá toto miesto „spálil“ ako znak prijatia obety (Sdc 6,21 „Tu vystrel Pánov anjel koniec palice, ktorú mal v ruke, a dotkol sa mäsa a nekvasených chlebov. I vyšľahol oheň zo skaly a strávil mäso aj nekvasené chleby. A Pánov anjel mu zmizol pred očí“; 1Kr 18,38 „Vtom spadol Pánov oheň a strávil obetu, drevo, kamene, zem a zlízal aj vodu, ktorá bola v jarčeku“.

Ďalšia otázka je prečo je jedna obeta pokladaná za lepšiu ako druhá.

1. Niektorí tu vidia princíp odplácajúcej spravodlivosti a hľadajú vinu v Kainovi: istá **židovská legenda** vraví, že Kain sa narodil zo vzťahu Evy s hadom; **Jozef Flávius** pokladá Kaina za lakomca a Ábela za čnostného pastiera. Tento názor je čiastočne reflektovaný aj v Novom Zákone: **1Jn 3,12** „Kain bol zo Zlého a zabil svojho brata. A prečo ho zabil? Preto, že jeho skutky boli zlé a bratove spravodlivé“. **Ambróz** zasa hovorí, že Kain obetoval s oneskorením a priniesol plody zeme, ale nie prvotiny; **Mikuláš z Liry** vraví, že Kain obetoval pokazené plody. Tento názor sa môže zakladať na **Hebr 11,4** „Vierou priniesol Ábel Bohu lepšiu obetu ako Kain a ňou si získal svedectvo, že je spravodlivý, lebo Boh vydal svedectvo o jeho daroch“. Kain ponúka z plodov zeme, kým Ábel dáva vybrané zvieratá (najtučnejšie). Zákon zdôrazňuje potrebu obetovať to najlepšie (**Lv 1,3** „Ak jeho obeta bude celostnou žertvou z hovädzieho dobytku, nech privedie bezchybného samca ku vchodu do stánku zjavenia, aby sa zaľúbil Pánovi“); Bohu sa nemožno zapáčiť ničím, čo nič nestojí **2Sam 24,24** „Kráľ odpovedal Areunovi: "Nie, chcem to od teba kúpiť za peniaze. Neobetujem predsa Pánovi, svojmu Bohu, celopaly zadarmo!" Potom Dávid kúpil humno a voly za päťdesiat šeklov striebra.“
2. Vina za Kainovo konanie sa môže pripísať Bohu bez vysvetlenia: Boh je nespravodlivý v odmietnutí Kainovej obety, a teda Kain mal dôvod na hnev.
3. Čin Božieho vyvolenia je v zhode s biblickou tradíciou. Boh tajomne dáva prednosť menším pred väčšími **Ž 78,66-68** „Porazil utekajúcich nepriateľov, pokryl ich večnou potupou.

⁶⁷ Zavrhol stánok Jozefov, ani Efraimov kmeň si nezvolil, ⁶⁸ lež vyvolil si kmeň Júdov, vrch Sion, ten si obľúbil.“; **1Sam 16,12** „Dávid bol ryšavý mal krásne oči a peknú postavu. A Pán povedal: "Vstaň, pomaz ho, lebo to je on!"“

Posledný zo štyroch rozdielov (prijatie – neprijatie obety) sa pripisuje Bohu. Boh robí rozdiely a praje si odlišnosť. Tak ako z jedného Adama stvorí muža a ženu (2,19-22) a rozdiel medzi mužom a ženou je pôvodný a je symbolom všetkých rozdielov.

Každý vyvolený je príjemca zvláštneho daru, ktorý ho charakterizuje a odlišuje od iných. Dar je však prijatý kvôli iným: Pánov vyvolený je brat, ktorý si nemá užívať, ale pomôcť k životu iným (Jozef Egyptský zachraňuje bratov) – je požehnaný, aby sa stal požehnaním: Ježiš sa ponížil a stal sa podobným bratom, bude povýšený a stane sa požehnaním pre všetkých. Pre veriacich v Krista sú dary službou na sprostredkovanie lásky v spoločenstve (1Kor 12,4-11; Ef 4,1-13).

6-8 Tu povedal Pán Kainovi: "Prečo sa hneváš a prečo sa ti zamračila tvár? ⁷ Či nie je to takto: Ak robíš dobre, môžeš sa vystrieť, ale ak dobre nerobíš, číha hriech pri dverách a sleduje ťa jeho žiadostivosť, a predsa ty ju máš ovládať?" ⁸ Tu Kain povedal svojmu bratovi Ábelovi: "Vyjdime si von!" A keď boli na poli, napadol Kain svojho brata Ábela a zabil ho.

Dialóg Boha s Kainom začína dvojitou Božou otázkou (prečo sa hneváš a prečo sa ti zamračila tvár?). Je to reakcia na informáciu z v. 4. Táto prvá Božia reč je hlas dobra pre sklesnutých, aby správne zhodnotili životné udalosti: Boží hlas hovorí o klamstve pokušenia. Boh pozná odpoveď, ale svojou otázkou chce vyvolať zmenu srdca: bez Božieho hlasu by bol človek vydaný napospas impulzom a pocitom.

7 Či nie je to takto: Ak robíš dobre, môžeš sa vystrieť, ale ak dobre nerobíš, číha hriech pri dverách a sleduje ťa jeho žiadostivosť, a predsa ty ju máš ovládať?"

Sila pokušenia plodí zlo hriechu v srdciach ľudí. Hriech číhajúci pri dverách je zosobnený ako divé zviera číhajúce pri Kainovom vchode. Takáto personifikácia hriechu ako zvieraťa pripomína hada v Gn 3, ktorý tiež pokúšal.

Aj pri pokušení má človek na výber medzi dobrom a zlom. Ak Kain reaguje zle, hrozí mu že upadne, ale je aj možné odolať a ovládať zlo, postaviť sa proti násiliu a kráčať cestou spravodlivosti. Týmto tajomným miestom je osobné rozhodnutie, od ktorého závisí dobro a zlo, spravodlivosť a násilie.

8 Tu Kain povedal svojmu bratovi Ábelovi: "Vyjdime si von!" A keď boli na poli, napadol Kain svojho brata Ábela a zabil ho

Hrôza činu je zdôraznená, keď sa dvakrát opakuje, že Ábel je Kainov brat. Kainov zločin spadá pod Desatoro a závažnosť sa stupňuje okolnosťami (bratovražda). Tak ako Adam a Eva podľahli pokušeniu v záhrade, tak Kain na poli podľahne pokušeniu a spácha zločin. Pole je osamelým miestom bez novej pomoci a bez svedkov.

9-14 A Pán povedal Kainovi: "Kde je tvoj brat Ábel?" On však odvetil: "Neviem. Či som ja strážca svojho brata?" ¹⁰ Pán povedal: "Čo si to urobil?! Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne. ¹¹ Buď teraz prekliaty zo zeme, ktorá otvorila ústa, aby pila krv tvojho brata z tvojich rúk! ¹² Keď budeš obrábať pôdu, neprinesie ti nijakú úrodu. Budeš nestály a túlavý na zemi." ¹³ Kain povedal Pánovi: "Môj zločin je väčší, než aby mi bol odpustený. ¹⁴ Hľa, ty ma dnes odháňaš od zeme a budem sa skrývať pred tvojou tvárou; nestály a túlavý budem na zemi. A ktokoľvek ma nájde, zabije ma."

Dialóg medzi Pánom a Kainom sa podobá na Adamov hriech a Božiu reakciu: (4,9 – 3,9; 4,10 – 3,13; 4,11 – 3,14.17; 4,12 – 3,17-19). Opakujú sa kľúčové slová: vedieť, strážiť, prekliaty, obrábať, pôde, vyhnat'.

Kain	Adam
"Kde je tvoj brat Ábel?"	3:9 "Kde si?"
"Čo si to urobil?!"	3:13 "Prečo si to urobila?!"
Buď teraz prekliaty	3:14 Preto, že si to urobil, prekliaty budeš
Keď budeš obrábať pôdu, neprinesie ti nijakú úrodu. Budeš nestály a túlavý na zemi	3:17-19 nech je prekliata zem pre teba; s námahou sa z nej budeš živiť po všetky dni svojho života. ¹⁸ Tŕnie a bodľacie ti bude rodiť a ty budeš jesť poľné byliny. ¹⁹ V pote svojej tváre budeš jesť svoj chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, z ktorej si bol vzatý, lebo prach si a na prach sa obrátiš!"

Nie je to výsluch a obžaloba na súde, ale spor v mene neprítomného brata. Boh vystupuje ako otec, ktorý vznáša obvinenie. Jeho účelom však je priznanie viny a nastolenie poriadku.

9 A Pán povedal Kainovi: "Kde je tvoj brat Ábel?" On však odvetil: "Neviem. Či som ja strážca svojho brata?"

Boh tu vystupuje aby odhalil a odsúdil hriech. Otázka je rétorická, lebo Boh vie, kde je Ábel (v. 10). Takto iba núti Kaina spoznať svoju zodpovednosť za brata a vyznať vinu, čím sa pozornosť znova upriamuje na bratský vzťah.

Keď Boh po hriechu oslovil Adama, ten aspoň hovoril pravdu (3,10 „počul som tvoj hlas v záhrade a skryl som sa“), ale Kain klame.

Ábel bol „strážca oviec“. Kainova odpoveď je „som ja vari strážca strážcu?“ Kain preháňa ohľadom zodpovednosti za brata, aby sa jej vzdal (nikto v Písme nie je poverený konať ako absolútny strážca druhého). Ale biblické zákony pokladajú brata za prvého, kto má v núdzi konať v prospech súrodenca (Lv 25,48 „potom ten, čo sa predal, má mať právo na vykúpenie. Ktokoľvek z jeho príbuzných ho môže vykúpiť“; Ž 133,1 „Aké je dobré a milé, keď bratia žijú pospolu“). Od Kaina sa neočakávalo, že bude brata strážiť, ale mal byť pripravený konať ako jeho ochranca a pomstiteľ (Nm 36,12-28). Kainovo vzdanie sa zodpovednosti za brata je krutejšie ako konanie prvého ľudského páru, lebo necíti zodpovednosť za brata slabého ako vánok.

10 Pán povedal: "Čo si to urobil?! Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne.

Božia otázka je vyhlásením viny, viazaným na svedectvo o vražde. Zem nezakrýva Ábelovu krv, čo umožňuje nastoliť spravodlivosť. Výraz „hlas krvi“ je semitizmus: krv je život a násilne preliata krv poškvrňuje osoby a zem – zem poškvrnená krvou nie je súca pre Božiu prítomnosť.

11 Buď teraz prekliaty zo zeme, ktorá otvorila ústa, aby pila krv tvojho brata z tvojich rúk!

Rozsudok je vo forme kliatby priamo obrátenej proti Kainovi. Tak ako Adam s Evou boli vyhnaní zo záhrady (3,14), tak je Kain vyhnaný z kultivovanej zeme do neobrábanej stepi.

12 Keď budeš obrábať pôdu, neprinesie ti nijakú úrodu. Budeš nestály a túlavý na zemi."

Vyhnanie Adama zo záhrady (3,17-19) bol skôr o ťažkej práci pri obrábaní pôdy. Trest pre Kaina je jasnejší a je to mizerná úroda. Zem sa podieľa na treste pre Kaina, čím sa plní príslovie:

„Kto čím hreší, tým trestaný býva“. Trest zodpovedá vine: zem ako Kainom obrábaná pôda (adamah) vypila krv (dam), a preto odmieta poskytnúť pomoc človeku (adam). Vzťah medzi človekom a zemou je narušený pre krv: roľník zasial násilie a zožal kľiatbu (**Oz 8,7** „Lebo vietor sejú a budú žať víchricu; nemá stebľa, neurodí múku výhonok, a ak urodí, zjedia ju cudzinci“; **Prís 22,8** „Kto seje nepravosť, ten bude skazu žať“) Kto odmietne brata, nájde neúrodnú pôdu. Kto vzal život, príde o životnú silu. Kain nezniesol požehnanie a úspech svojho brata, zabil ho, a tým stráca zem aj jej plody.

Kain je vyhnaný z rodiny, čo bolo v kmeňovej spoločnosti osudné. Tí, ktorí sa dopustili vraždy, museli očakávať pomstu od príbuzných (Nm 35,9-28). Podľa zákona odplaty (9,6; Ex 21,12 „oko za oko, zub za zub“) by mal byť Kain zabitý. No Boh nepostupuje ako sudca, ale ako otec (4,1), ktorý má potrestať syna a robí to tak, aby bol syn zachránený, podobne ako pri Adamovi a Eve, ktorí sú odsúdení na utrpenie a smrť (3,16-19), no s prísľubom budúceho víťazstva ich potomstva nad hadom (3,20).

13 Kain povedal Pánovi: "Môj zločin je väčší, než aby mi bol odpustený.

Kainov výrok môže byť preložený rôzne:

- Moja vina je príliš veľká, aby sa dala niesť mnou samotným;
- Moja vina je príliš veľká na odpustenie Bohom;
- Môj trest je príliš veľký na znášanie;
- Môj trest je príliš veľký na zmiernenie;

Kain zvažuje stav vecí a cíti váhu zodpovednosti a neschopnosť znášať dôsledky: vina ho ubíja a žiada milosrdenstvo.

Ak je v Biblii podmetom viny človek, musí ju odčiniť **Lv 5,17** „Ak sa niekto prehreší a prestúpi niektorý z Pánových príkazov, previnil sa, aj keď si toho nebol vedomý, lebo sa dopustil krivdy.“ Ale keď Boh berie na seba nepravosť, dostáva sa hriešnikovi odpustenia **Ex 34,7** „On preukazuje milosrdenstvo tisícom, odpúšťa nepravosť, zločiny a hriech, ale nič nenecháva nepotrestané: on navštevuje vinu otcov na deťoch a detných deťoch až do tretieho a štvrtého pokolenia!“.

14 Hľa, ty ma dnes odháňaš od zeme a budem sa skrývať pred tvojou tvárou; nestály a túlavý budem na zemi. A ktokoľvek ma nájde, zabije ma."

Vyhnanie zo zeme je ozvenou vyhnaní prvých rodičov z Edenu (3,24): tak ako oni (3,8), aj Kain sa bude skrývať pred Pánom. Ale Kain je zahnaný ďalej ako jeho rodičia spred Božej prítomnosti, ktorú mu symbolizovala Božia záhrada.

Ďaleko od Boha sa Kain stáva nestálym a túlavým: vzdialenie od Boha vedie k obave z iných ľudí (**Job 15,20-25** „Po všetky dni života zlý trasie sa, po všetky svoje roky tyran tiež.²¹ V ušiach mu znejú desivé hlasy, záhuba naň príde v čase pokoja.²² Neverí, že možno uniknúť z tmy, pretože je pod meč určený.²³ Blúdi a hľadá chlieb: "Kade ísť?" Vie, že je deň tmy prichystaný.²⁴ Prestrašuje ho čas tmy, zachvacuje ho tieseň prehrozná ako kráľa, čo sa chystá na boj.²⁵ Zdvihol svoju ruku proti Bohu, proti Všemocnému sa postavil“).

Otázkou v tomto momente je aj prítomnosť iných ľudí v príbehu, ktorí by mohli Kaina ohroziť. Text jednoducho predvída prítomnosť ľudí (iných potomkov Adama - človeka), ktorí sa pokúšajú pomstiť Ábelovu smrť.

15-16 Pán mu však povedal: "Nie tak! Lebo každý, kto zabije Kaina, sedemnásobnú pomstu si odnesie!" Potom Pán urobil Kainovi znak, aby ho nik, kto ho nájde, nezabil.¹⁶ A Kain sa vzdialil od Pána a zdržoval sa v kraji Nod na východ od Edenu

Boh kladie znamenie na vraha, aby ho ochránil pred pomstou. Toto znamenia je ubezpečenie o Božej vôli voči ľuďom, tak ako iné znamenia vyjadrovali Božiu náklonnosť: dúha, obriezka, vyplnená predpoveď, zázrak...).

Znamenie na Kainovi sa vysvetľuje rôzne:

- o Znamenie má odpudiť možných útočníkov je Božia ochrana: tetovanie, úprava vlasov, roh na čele...;
- o Berešit Rabbah vraví, že týmto znamením je pes, ktorý Kaina sprevádzal a upozorňoval na nebezpečenstvo.
- o Takisto by to mohol byť východ slnka zabraňujúci šelmám zabíjať, alebo Kainovo malomocenstvo.

Znak signalizuje, že hrozba neúmerného trestu je vpísaná do jeho tela: Kain sám vzbudzuje strach po bratovražde. Adamovi a Eve po páde (3,21) odev pripomínal ich hriech a Božie milosrdenstvo, Kainov znak mu pripomína izoláciu od ľudí.

16 A Kain sa vzdialil od Pána a zdržoval sa v kraji Nod na východ od Edenu

Príbeh začal pokusom priblížiť sa k Bohu obetou a končí väčším vzdialením *spred tváre Pána*. Usadí sa na východ, čo je ďalej od záhrady, z ktorej boli vyhnaní rodičia. Hriech vzdáľuje človeka od Boha a Kain žije v krajine Nod (= blúdenie). Stal sa blúdiacim tulákom, stratil pevný domov a je odsúdený na bezcieľne putovanie.

Záverečná modlitba

Bože, Duchu Svätý, ďakujeme ti, že si nás viedol pri čítaní Svätého písma. Veríme, že Ježiš Kristus je pravda. Posilňuj nás v tejto viere. Veríme, že Ježiš Kristus je cesta. Pomôž nám zachovávať všetky jeho slová a nasledovať jeho príklad. Veríme, že Ježiš Kristus je život. Uč nás s úctou a láskou často prijímať sväté sviatosti na udržanie a zveľadenie Božieho života v nás. Panna Mária, nech na tvoj príhovor prijímame a v srdci zachovávame každé slovo, ktoré pochádza od Boha.